

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์อุตสาหกรรมเครื่องจักรกลและเครื่องมือกลของไทย

ในบทนี้จะเป็นการสรุปผลจากการสำรวจอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลไทย เพื่อพิจารณาว่า สถานการณ์ทั่วไปของอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลในกรุงเทพฯ ลักษณะผู้ประกอบการ สภาพด้านเทคโนโลยี สถานภาพการตลาด และปัญหาของอุปสรรคของอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลในกรุงเทพฯ

การวิเคราะห์ลักษณะอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลในกรุงเทพฯ

5.1 สถานการณ์ปัจจุบันทั่วไปของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องมือกล

ในจำพวกเครื่องมือกลชนิดต่าง ๆ นั้น อาจกล่าวได้ว่า “เครื่องกลึง” คือ เครื่องมือกลที่สำคัญที่สุด กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมได้ทำการศึกษาถึงสภาวะอุตสาหกรรมผลิตเครื่องกลึง ในเดือนกันยายน 2528 โดยได้กล่าวถึงความสำคัญของเครื่องกลึงในปัจจุบันและทำการศึกษา พบว่าโรงงานผลิตเครื่องกลึงที่มีมาในประเทศไทย มีอยู่เพียง 3 แห่ง แต่ที่ผลิตจำหน่ายในปี 2528 มีเพียงแห่งเดียว ในปัจจุบันผู้เขียนได้ทำการสัมภาษณ์ บุคคลในวงการเครื่องมือกลพบว่า ปัจจุบันไม่ปรากฏผู้ผลิตเครื่องกลึงออกจำหน่ายและในอดีตเคยสามารถผลิตได้เนื่องจากเคยมีกำแพงภาษี จากข้อมูลที่กล่าวข้างต้นได้พบว่าการผลิตเครื่องกลึงในปี 2528 ดังกล่าว มีเพียง 144 เครื่องต่อปี ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับสถิติการนำเข้าเครื่องกลึงสำเร็จรูปปี 2527 เป็น 2,026 เครื่อง จะเห็นได้ว่าเครื่องกลึงที่ผลิตได้เพียงร้อยละ 7.1 ของความต้องการทั้งสิ้น

อนึ่ง สำหรับเครื่องกลึงนั้น นอกจากเคยผลิตได้ในวงการอุตสาหกรรมแล้ว ยังปรากฏว่ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตพระนครเหนือ เคยได้ทำการผลิตเครื่องกลึงต้นแบบขนาดเล็กนั้น โดยได้ซึ่งนับได้ว่าเป็นความสำเร็จอย่างหนึ่งในวงการนี้

นอกเหนือจากเครื่องกลึง จากการสัมภาษณ์พบว่า เครื่องมือกลอื่น ๆ ที่สามารถผลิตได้ในประเทศไทย ได้แก่

- เครื่องเจาะ

- เครื่องปั๊มข้อเสื่อ (Mechanical Press)
- เครื่องตัดเหล็กแบบ Mechanical (ตลาดนิยมใช้ของไทย)
- เครื่องตัดเหล็กทอนและเหล็กแผ่น (Press brake) (ในประเทศไทย ผลิตได้ค่อนข้าง

ชำนาญ)

- เครื่องพับเหล็ก
- เครื่องไสชนิด Shaper (ชนิด Planer ยังผลิตไม่ได้)
- เครื่องฉีดพลาสติก (มีชาวใต้หวันมาลงทุนในไทย)
- เครื่องปั๊มไฮดรอลิค (Hydrolic Press)

สำหรับผู้ลงทุนต่างชาติ ในสาขาเครื่องมือกลจะได้แก่

- บริษัท Sodick จำกัด เป็นบริษัทญี่ปุ่นที่ผลิต CNC Wire Cut (การตัดโลหะโดยใช้เส้นลวดเล็ก) และผลิต CNC EDM (Electrical Discharge Machine) เป็นการทำทองแดงกัดโลหะเป็นแขนงใหม่ของเครื่องมือกลใช้มากในอุตสาหกรรม ทำแม่พิมพ์ (mold) ซึ่งในสาขานี้ เป็นการส่งออก 100%

- บริษัท Okamoto จำกัด อยู่จังหวัดอยุธยา ทำการผลิตเครื่องเจียรราบ
- บริษัท OKK (Osaka Kiko) จำกัด เป็นบริษัทที่ผลิต CNC Milling Machine
- นอกจากนี้ยังมีโรงงานใต้หวันลงทุนในการผลิตแม่พิมพ์ (Die) อีกหนึ่งแห่งเช่นผลิต

สำหรับเครื่องมันสำปะหลัง

ประวัติของเครื่องไฮดรอลิคในประเทศไทยเป็นดังนี้ คือ ช่วงแรกประมาณ 20 ปีก่อน เป็นการนำเครื่องเข้ามาจากนอก แล้วมีการเปลี่ยนอะไหล่ในประเทศไทย ประมาณ 15 ปี ก่อนหน้านั้น เริ่มมีเอเยนต์ขายเครื่องชนิดนี้และอุปกรณ์ไฮดรอลิคในประเทศไทย เช่น ของ Daikin เป็นต้น เอกชนจึงเริ่มรู้จักจึงเริ่มนำมาใช้ในโรงงานต่างๆ ประมาณ 5 ปีก่อนหน้านั้น เครื่องชนิดนี้ได้แพร่หลายขึ้น มีการสอนเรื่องระบบไฮดรอลิค ในระดับมหาวิทยาลัย จึงเริ่มมีการผลิต เครื่องปั๊มไฮดรอลิคในประเทศไทย เครื่องจักรอื่นที่มีการผลิตในไทย ได้แก่ เครื่องจักรสำหรับใช้ในโรงงาน (ผู้ผลิตคือบริษัทยูเนี่ยนเครื่องจักรกล) ฟอกหนัง เครื่องจักรทำหลอดและขวดอลูมิเนียม (ผู้ผลิต คือบริษัทไวน้ำมันบีและซีในเตอร์ จำกัด) เครื่องจักรสำหรับผลิตกระดุมชิบรูต เป็นต้น อนึ่ง จากบทความเรื่อง "อุตสาหกรรมผลิตเครื่องจักรกลยังต้องพัฒนาอีกมาก" นิตยสารอินดัสตรี ปีที่ 8 ฉบับ พค.-มย. 2521 ได้บันทึกไว้ว่า ผู้ผลิตเครื่องจักรกลรายอื่น ๆ ได้แก่ บริษัทธนบุรีโลหะ บริษัทจีนแยงฮวด บริษัทสหายโลหะ บริษัท ดงไทยเฮง บริษัทแหลมทองผลิตภัณฑ์โลหะ บริษัทพรชัย โลหะกิจ และบริษัทยินดีโลหะกิจ เป็นต้น

เครื่องมือกลประเภทเดียวซึ่งสามารถผลิตได้ดีและเป็นจำนวนมากคือ เครื่องบิ๊มและเครื่องอัด โดยโรงงานที่ผลิตมีความทันสมัย ซึ่งโรงงานเหล่านี้ สามารถหาผลิตภัณฑ์ได้จำนวนมากภายในประเทศ โดยโรงงานผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ ที่ได้ซื้อเครื่องบิ๊ม เครื่องอัด จากบริษัทนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าสำหรับเครื่องกัดโลหะ (Milling Machine) ยังเป็นเครื่องมือกลที่ยังไม่สามารถผลิตได้ในประเทศได้

อนึ่ง เขตยานนาวา ตรอกจันทร์ อาจจัดได้ว่าเป็นแหล่งที่ตั้งของโรงงานผลิตเครื่องจักรเครื่องมือกลที่สำคัญในปัจจุบัน ดังนั้น การศึกษาประวัติความเป็นมาของถิ่นอุตสาหกรรมย่านนี้คงให้ภาพโรงงานดั้งเดิมด้านเครื่องจักรในถิ่นนี้ได้ จึงเป็นประเด็นที่ควรศึกษาต่างหากออกไป

อนึ่ง ผลจากการสำรวจพบว่า โรงงานที่ผลิตเครื่องมือกลของไทย มักเป็นโรงงานที่ไม่ทันสมัย แต่มีลักษณะแบบดั้งเดิมที่ประกอบการโดยลูกชาวจีนรุ่นที่ 2 อายุผู้ประกอบการประมาณ 35-50 ปี ซึ่งผลิตเครื่องมือกลเป็นจำนวนไม่มาก และไม่กล้าที่จะลงทุนขนาดใหญ่ และการประกอบกิจการจะดำเนินธุรกิจเครื่องจักร เช่น การซื้อขาย เครื่องจักรหรือการรับจ้างกลึงสินค้าอื่น พร้อมกับการผลิตเครื่องมือกล

จะเห็นได้ว่า ธุรกิจการผลิตเครื่องจักรของคนไทย ยังอยู่ในสภาพที่ไม่ทันสมัย และประกอบธุรกิจอยู่ในสภาพที่เชื่องช้า ไม่กระตือรือร้นเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประสบการณ์ของผู้วิจัยในการสำรวจ อุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ พบว่า โรงงานผลิตชิ้นส่วนรถยนต์จะทันสมัยกว่า โรงงานผลิตเครื่องจักรกลอย่างมาก และมีการนำเทคนิคการผลิตแบบญี่ปุ่นมาประยุกต์ใช้ ในขณะที่ โรงงานผลิตเครื่องจักรกลไทยไม่มีการนำเทคนิคการผลิตสมัยใหม่มาใช้เลย สาเหตุอาจเนื่องจากผู้ผลิตเครื่องจักรกลไทย ต้องแข่งขันกับการนำเครื่องจักรเก่าเข้าในประเทศไทย โดยเสียภาษีที่ต่ำ

สุดท้าย การผลิตเครื่องมือของโรงงานในประเทศไทย จะเป็นลักษณะที่ว่า ผู้ผลิตจะผลิตชิ้นส่วนต่างๆ ของเครื่องมือกลชนิดนั้น ประมาณ 60% ส่วนที่เหลือจากจ้างโรงหล่อ โรงงานชุบแข็ง โรงงานเจียร เป็นต้น ทำการแปรรูปชิ้นส่วนประมาณ 6-10 โรงงาน แล้วตนเองจึงรวบรวมชิ้นส่วนทั้งหมดมาประกอบขึ้นเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องมือกล แต่มีโรงงานประกอบเครื่องมือกลบางแห่งที่พยายามผลิตแปรรูปชิ้นส่วนของเครื่องมือกลด้วยตนเองเกือบทั้งหมดยกเว้นการหล่อหรือชิ้นส่วนบางชิ้น โดยให้ทำผลผลิตเองคุณภาพจะดีกว่า

5.2 ลักษณะผู้ประกอบการ

จากการสำรวจโรงงานผลิตเครื่องมือกลในกรุงเทพฯ พบว่าผู้ก่อตั้งโรงงานเป็นคนจีนทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวจีนกวางตุ้ง และชาวจีนแต้จิ๋ว คาดว่าเนื่องด้วยชาวจีนผู้ก่อตั้งโรงงานคงจะมีฝีมือการกลึงโลหะจากประเทศจีน หรือไม่ก็จากการเคยทำงานเป็นลูกมือชาวจีนมาก่อนในไทย ซึ่งถ้าจะสืบเรื่องราวผู้ประกอบการด้านผลิตเครื่องจักรของไทย มาจากสายโรงงานทั้งสิ้น โดยเริ่มต้นจากประสบการณ์ด้านฝีมือจากประเทศจีนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง มณฑลกวางตุ้ง ของจีนในสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2

ในประเทศไทยเอง ชาวจีนผู้ก่อตั้งโรงงานเหล่านี้ มีจำนวนมากที่เป็นลูกมือช่างมาก่อน ได้แก่ แถบโอเดียนที่มีโรงงานตีเหล็กจำนวนมาก ซึ่งแหล่งโอเดียนได้กลายเป็นแหล่งผลิตช่างเป็นจำนวนมากโดยชาวจีนเหล่านี้ เมื่อเติบโตขึ้นก็ได้เริ่มตั้งโรงกลึงเป็นของตนเอง ดังนั้น โรงงานผลิตเครื่องมือกล จากการสำรวจของผู้วิจัยพบว่ามักมีอายุ โรงงานประมาณ 25-30 ปีขึ้นไป

ปัจจุบันผู้ประกอบการของโรงงานเหล่านี้คือ รุ่นที่สองของชาวจีนเหล่านี้ ซึ่งผู้ประกอบการปัจจุบัน มีอายุประมาณ 35-45 ปี

โรงงานเหล่านี้ในช่วงแรกพบว่ามักจะทำกรับจ้างกลึงทั่วไปก่อน หลังจากนั้น ได้ทำการซ่อมแซมเครื่องเก่า ก่อนที่จะมาผลิตเครื่องมือกลด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการพัฒนาการที่ใช้เวลานานนับหลายสิบปี

โรงงานเหล่านี้ มักมีหลงจู ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าคนงาน รับผิดชอบทั่วไปแทนเจ้าของ

ผู้ประกอบการปัจจุบันที่เป็นลูกชาวจีนเหล่านี้บางคนมีการศึกษาจบมหาวิทยาลัย ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีแก่กิจการมากกว่า ผู้ประกอบการที่ไม่จบมหาวิทยาลัย บางคนมีโอกาสไปดูงานในต่างประเทศ ซึ่งเป็นผลดีต่อความคิดสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการ

อย่างไรก็ตามโดยทั่วไป โรงงานผลิตเครื่องมือกลเหล่านี้ ผู้ประกอบการไม่อยากจะขยายกิจการให้มีขนาดใหญ่ โดยให้เหตุผลว่า ไม่มีความรู้ด้านตลาด และทุนไม่พอเพียง และต่างก็ประกอบกิจการในลักษณะนิยมไม่อยากจะเสี่ยงลงทุน โดยมีความคิดเห็นว่าชอบรับจ้างบริษัทมากกว่าผลิตจำหน่าย เป็นที่น่า

สังเกตว่าผู้ประกอบการจำนวนหนึ่ง มีลักษณะเป็นช่างมากกว่าเป็นนักการตลาด โดยตนเอง มีความสุขจากการผลิตสิ่งของให้ปราณีต โดยไม่มีความรู้ในการขยายกิจการให้เจริญเติบโต

สิ่งที่ทำให้ลูกค้าผู้ซื้อเครื่องมือกล มีความพอใจ คือ การบริการหลังการขาย ซึ่งโรงงานผลิตเครื่องมือกลส่วนใหญ่ มักมีการบริการซ่อมเครื่องหลังการขายให้ต่อกลูกค้า

หนึ่ง โดยทั่วไปแล้ว โรงงานเหล่านี้ นิยมจ้างสำนักงานบัญชี ทำเอกสารภาษีให้มากกว่า จะทำเอง

5.3 สภาพด้านเทคโนโลยี

สภาพด้านเทคโนโลยีของโรงงานจากการสำรวจ

จากการสำรวจ โดยการสัมภาษณ์ พบว่าที่มาของเทคโนโลยีการผลิตเครื่องมือกล คือ มาจากการเป็นช่างฝึกงานในโรงงาน ซึ่งจากประสบการณ์ การซ่อมเครื่องบ่อย ๆ ทำให้มีความสามารถในการดัดแปลงเครื่องจักรเกิดขึ้น จนในที่สุดสามารถสร้างขึ้นได้เอง ซึ่งความสามารถในเชิงการสร้างเครื่องจักรนี้ ผู้ประกอบการที่การศึกษาก็สามารถกระทำได้เช่นกัน

ในสมัยก่อน ช่างอาจจะต้องสร้าง เครื่องมือขึ้นเองทำให้คุณภาพของเครื่องจักรที่ผลิตได้ ขึ้นอยู่กับฝีมือของช่างเป็นส่วนใหญ่ ได้ปัจจุบัน มีการใช้เครื่องมือกลในการสร้างเครื่องจักร คุณภาพเครื่องจักรที่ผลิตได้จึงขึ้นอยู่กับเครื่องมือกลที่ใช้

จากการสำรวจมีโรงงานขนาดใหญ่โรงงานที่ผลิตเครื่องมือกลที่ใช้ในโรงงานได้ด้วยตนเอง จะเป็นปัจจัยที่ดีต่อโรงงานนั้น ๆ ในการประหยัดเงินทุนที่ต้องซื้อเครื่องจักรจากต่างประเทศ โรงงานที่มีลักษณะเช่นนี้มักจะมีแนวโน้มเจริญเติบโตที่ดี

จากการสำรวจโดยทั่วไป โรงงานส่วนใหญ่ไม่มีการวางสายการผลิตต่อเนื่องที่ชัดเจน กล่าวคือมีลักษณะเหมือนโรงงานที่มีการรวมเครื่องจักรกลผลิตเข้าด้วยกันในสภาพที่ผลิตโดยไม่มีการจัดลำดับก่อนหลัง

โรงงานเท่าที่สำรวจ ยังมีโอกาสในการปรับปรุงให้ดีขึ้นอีกมากมาย โรงงานส่วนใหญ่มักไม่มีการทำกิจกรรม 5 ส ซึ่งผู้ศึกษาคาดว่า ถ้าทำกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้มาใช้จะสามารถปรับปรุงโรงงานได้ดีมาก

เกี่ยวกับการผลิตเครื่องจักรกลนั้น จะมีการเขียนแบบ แต่แบบที่เขียนอาจไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการเพียงแต่เป็นการคาดคะเนอย่างคร่าวๆ ของรูปร่างเครื่องจักรที่กำลังจะผลิต

รายงานที่การสำรวจจะเป็นการผลิตตามคำสั่งซื้อทั้งสิ้น ปริมาณการผลิตก็ยังต่ำอยู่มาก ยกเว้นโรงงานผลิตเครื่องมือเครื่องอัดรายหนึ่งที่มีการผลิตเป็นจำนวนมาก ส่วนโรงงานอื่นๆมีการผลิตต่ำทั้งสิ้น

5.4 สภาพทางเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมเครื่องจักรกล

เท่าที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลเป็นต้นมา จะปรากฏว่า เอกสารที่กล่าวถึงเรื่องราวและปัญหาทางเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมนี้มีอยู่น้อยมาก เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี

เอกสารที่กล่าวถึงนี้เป็นผลจากการสำรวจสภาพอุตสาหกรรมโรงงานขนาดเล็ก และกลางของประเทศไทย โดยมีจุดประสงค์ที่จะยกระดับเทคนิคของอุตสาหกรรมเหล่านี้ การสำรวจครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายศึกษาถึงสภาพและปัญหาทางเทคโนโลยีการแปรรูปโลหะของประเทศไทย โดยเลือกสำรวจอุตสาหกรรมแปรรูปโลหะ ใน 4 แขนง ได้แก่ "การหล่อ" , "การเชื่อมโลหะแผ่น" , "การตัดกลึง (Machining)" , และเครื่องปั๊ม "(press work)" ซึ่งจะทำการอธิบายผลการสำรวจในแต่ละแขนงดังต่อไปนี้

* "The diffusion of appropriate Technology to the small and medium size industries : A case of metal ... working Technology in the Kingdom of Thailand (October 1983, by Engineering Consulting Firms Associative (ECFA) Tokyo, Japan)

การหล่อ

จากการสำรวจโรงงานหล่อโลหะ พบว่า ระดับการแข่งขันกันระหว่างโรงงานที่อยู่ต่ำ ทำให้คุณภาพการหล่อโลหะอยู่ระดับต่ำ และกำลังการผลิตที่ต่ำด้วย อาจกล่าวได้ว่า ปัญหานั้นประกอบด้วยขึ้นจาก ปัจจัยหลายสาเหตุที่สะสมปนกัน เช่น ปัญหาปริมาณการผลิตต่ำ ปัญหาวิธีการปฏิบัติงาน จิตสำนึกของปัญหาด้านวัสดุ อุปกรณ์การผลิต ระดับความรู้ทางเทคโนโลยีของบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นต้น ในปัญหาต่างๆ เหล่านี้ ส่วนที่สมควรต่อการแก้ไขโดยรีบด่วนคือ ปัญหา "วัสดุหล่อ และวิธีหล่อ" , ปัญหา "ทรายที่ใช้ในการหล่อและการสร้างแบบหล่อ" ในการให้ข้อเสนอแนะนั้น ประเด็นที่ควรพิจารณาและศึกษาคือ "การสร้างมาตรฐานการทดสอบ" สำหรับการสัมมนาเรื่องการหล่อนี้ สมควรที่จะกระทำในหัวข้อต่อไปอันได้แก่ "การหลอมโดยใช้เตาคิวโบร่า" "สาเหตุที่ทำให้การหล่อได้ผลไม่ดีและมาตรฐาน"

การเชื่อมโลหะแผ่น

โรงงานที่คณะผู้วิจัยชาวญี่ปุ่นได้เข้าชมประเภทนี้ จะได้แก่ โรงงานเชื่อมโลหะ จำนวนเพอร์นิเจอร์ แทรกเตอร์ ชิ้นส่วนอาไหล่ของแทรกเตอร์ โรงงานทั้งหมดนี้พบว่า ไม่มีการรักษากฎเกณฑ์พื้นฐานของการเชื่อมโลหะ ดังนั้น ในการฝึกอบรมเรื่องการเชื่อมนี้มีความจำเป็นในการฟื้นฟู "ความรู้เกี่ยวกับการเชื่อมทั้งหมด" โดยเฉพาะอย่างยิ่ง "หลักการเบื้องต้นของวิศวกรรมการออกแบบเพื่อการเชื่อม" นอกจากนี้ยังมีความจำเป็นในการสร้างคู่มือการปฏิบัติงาน เพื่อให้คุณภาพของผลผลิตได้มาตรฐานทั้งหมด

การตัดกลึง

ประเด็นปัญหาของการตัดกลึง (Machining) นี้จะเป็นเรื่องพื้นฐานทั้งหมด ได้แก่ สภาพแวดล้อมการทำงานไม่เหมาะสม การระวังเรื่องความปลอดภัยไม่เพียงพอ การนำภาพออกแบบมาใช้ก็ไม่เพียงพอ การคำนึงด้านตามความถูกต้องของการวัดไม่เพียงพอ

ดังนั้น หัวข้อเรื่องที่น่ามาอบรมจะได้แก่ "จุดสำคัญของการตัดโลหะ" "ความละเอียดและความผิดพลาดในการแปรรูปโลหะ" "พื้นฐานการออกแบบทางเครื่องกล" และ "ความปลอดภัยของการใช้เครื่องมือกล" เป็นต้น

เครื่องมือ และแม่พิมพ์

ปรากฏว่า ผังของโรงงานมีลักษณะที่ไม่ดี ไม่มีการรักษาความปลอดภัย ในการทำงานที่เพียงพอ การจัดเรียงรักษาสต็อกก็ไม่ดีเท่าที่ควร

ดังนั้น หัวข้อเรื่องที่ควรนำมาอบรมจะต้องเริ่มตั้งแต่เรื่องเทคโนโลยี การผลิตแม่พิมพ์ ต่อไปจะกล่าวถึงการบ่งชี้สภาพเทคโนโลยีการสำรวจ ซึ่งเป็นความคิดเห็นจากบุคคลที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์

เมื่อพิจารณาผลจากการสำรวจอุตสาหกรรมเครื่องจักรกล จะพบว่า ขณะนี้ ประเทศไทย กำลังอยู่ในขั้นตอน พัฒนาของเครื่องจักร พัฒนาจากการควบคุม (Control) แบบเรียงลำดับ (Sequence) ไปสู่คอมพิวเตอร์

จากการสัมภาษณ์ พบว่า การผลิตเครื่องมือกลในต่างประเทศจะเน้นที่การวาดแบบ (drawing) และการออกแบบ (design) แต่สำหรับประเทศไทยจะเน้นการทำด้วยฝีมือและช่างจากโรงงานที่ได้ทำการสำรวจ พบว่า โรงงานเครื่องมือกลส่วนใหญ่ จะไม่มีการหล่อโลหะด้วยตนเอง แต่ละจ้างผู้อื่นหล่อให้ อย่างไรก็ตามการหล่อเหล็กในประเทศไทยมักจะมีคุณภาพที่ดี

แม้แต่ในโรงกลึงขนาดเล็กของไทย ยังสามารถผลิตเครื่องจักรขึ้นมาด้วยตนเอง โดยเป็นการลอกเลียนแบบจากเครื่องจักรของต่างประเทศ เช่น จีน ญี่ปุ่น ไต้หวัน โดยที่นักเลียนแบบผู้ผลิตเหล่านี้ ได้แนวความคิดจากการดูตามงานแสดงสินค้าและนำมาดัดแปลงใช้ตามความต้องการใช้งาน โดยอาศัยประสบการณ์ของตนเองเป็นสิ่งที่นำพาซึ่งความสามารถในการผลิตเลียนแบบคงจะมีมานานแล้ว เพราะปรากฏว่า เครื่องจักรต้นแบบของอุตสาหกรรมมันสำปะหลังมีต้นแบบจากฮอลแลนด์ เป็นเวลานานหลายร้อยปีก่อน จนปัจจุบันกลายเป็นของไทย ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าวิทยาลัยเขตพระนครเหนือ ก็สามารถผลิตต้นแบบเครื่องกลสำเร็จมาแล้ว บริษัทจำนวนเครื่องมือกลได้กล่าวให้ผู้วิจัยฟังว่า ชิ้นส่วนต่างๆ ของเครื่องมือกลสามารถทำได้ถึง 99% มีเพียงชิ้นส่วนสำคัญบางส่วนเท่านั้นที่สั่งเข้ามา

สำหรับเครื่องจักรกลที่ใช้ในโรงงานของไทย ส่วนใหญ่จะใช้เครื่องมือกลจากต่างประเทศ เป็นเครื่องจักรแม่ เนื่องด้วยเป็นไปตามกฎของเครื่องจักรแม่ที่ว่าเครื่องมือกลแม่จะมีคุณภาพดีกว่าหรือเท่ากับเครื่องจักรลูก

อย่างไรก็ตาม มีโรงงานผลิตเครื่องมือกลบางแห่งที่นิยมการผลิตชิ้นส่วนขึ้นมาเองเกือบทั้งหมด เนื่องด้วยไม่พอใจในระดับเทคโนโลยีของโรงงานรับช่วงการผลิตจนกระทั่งกล่าวว่า แม้แต่การหล่อโลหะก็อยากจะทำเองด้วยตนเอง เพราะความล่าช้าของโรงงานหล่อโลหะ ทั้งนี้ทั้งนั้น วัสดุทำเครื่องจักรพื้นฐานคือ เหล็กเหนียวแผ่นต้องสั่งซื้อจากนอกเข้ามา และโรงงานดังกล่าวนี้ได้แสดงทัศนะว่า ระดับเทคโนโลยีในโรงงานตนเองเหนือกว่าระดับเทคโนโลยีในมหาวิทยาลัย

5.5 สภาพการตลาด และระบบการรับช่วงการผลิต

โดยทั่วไปแล้ว โรงงานที่ผลิตเครื่องมือกลของไทย จะดำเนินการขายด้วยตนเองที่โรงงาน โดยตรงแต่ลูกค้าโดยไม่ผ่านตัวแทนจำหน่าย สำหรับบริษัทตัวแทนจำหน่ายเครื่องมือกล เท่าที่สำรวจพบว่ามีแต่การขายเครื่องจากต่างประเทศทั้งสิ้น ซึ่งโดยมากมักจะเป็นเครื่องเก่ามากกว่า

การดำเนินการขายเครื่องมือกับของโรงงานโดยทั่วไป จะเป็นการดำเนินการตกลงเรื่องราคาและอื่นๆ ที่โรงงานโดยตรงโดยมีการพบปะกันระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย แต่มีโรงงานผลิตเครื่องมือเครื่องอัดรายใหญ่ๆ รายเดียวจากการสำรวจที่พบที่มีการซื้อขาย โดยไม่มีการพบปะระหว่างผู้ซื้อ ผู้ขาย

อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องคิดหาความเป็นจริงในเรื่องต่อไปนี้ ได้แก่

- ประเภทเครื่องจักรที่ไทยประดิษฐ์ได้
- โรงงานจะสร้างเครื่องต่างๆ เพียงอย่างเดียวหรือหลายชนิด

อนึ่ง จากบทความเรื่อง "ความสำคัญของอุตสาหกรรมวิศวกรรมที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ" เขียนโดย ดร.ดำริ สุโขชนัง ได้กล่าวไว้ว่า จากการสำรวจของ Technoneer/JICA/ISI ปี 1979 พบว่า เทคโนโลยีงานโลหะที่มีการใช้ในขบวนการผลิตมากที่สุด (เมื่อสุ่มตัวอย่างโรงงานอุตสาหกรรมงานโลหะ สุ่มประมาณ 300 โรงงาน) คือ งานโลหะแผ่น การเชื่อม และงานขึ้นรูปด้วยการอัด (Press Work) จึงกล่าวได้ว่า รายการแปรรูปโลหะ 3 อย่างนี้ เป็นงานที่ระบบเห็นได้มากที่สุดในการแปรรูปโลหะในไทย

นอกจากนี้ จากบทความเดียวกัน ได้กล่าวว่า ขบวนการผลิตของงานโลหะด้านการตีโลหะขึ้นรูป (Forging) และการชุบเคลือบผิว (Plating) เป็นขบวนการผลิตในไทยที่มีความชำนาญหรือความสามารถเฉพาะด้านสูง (ทำเพียงอย่างเดียวเป็นส่วนใหญ่) แต่การประกอบเครื่อง (Assembling) เป็นงานประเภทที่มีความสามารถเฉพาะด้านน้อย (ต้องใช้ขบวนการผลิตหลายอย่างในการประกอบเครื่อง)

กล่าวคือ เป็นการ ซื้อขาย โดยมีการออกแบบ เสนอราคา เมื่อลูกค้าทำการส่งโทรสารมาก็จะขายซึ่งเท่าที่พบมีบริษัทเดียวที่มีระบบ เช่นนี้

โดยทั่วไป พบว่า ภาวะการขายเครื่องมือกลอยู่ในสภาพที่ไม่ดีคักเท่าที่ควรและขายได้จำนวนไม่มากมีเพียงเครื่องปั๊มเครื่องอัดที่ขายได้ค่อนข้างดี อาจเนื่องมาจากราคาที่ต่ำกว่าของต่างประเทศเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ จากการสำรวจพบว่า เครื่องจักรมันสำปะหลัง จะขายได้อย่างคล่องตัวมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อตลาดภายในประเทศถึงจุดอิ่มตัวมีสามารถขายสู่ต่างประเทศได้

อนึ่ง เป็นที่นิษฐานว่า ในบรรดาเครื่องมือกลที่ใช้กันอยู่ทั่วไปในโรงงานต่างๆ เป็นเครื่องที่ผลิตในไทยเป็นจำนวนน้อย ยกเว้นเครื่องปั๊มเครื่องอัด เช่น จากการสัมภาษณ์พบว่า เครื่องอัดพลาสติกที่ใช้กันอยู่นั้น เป็นเครื่องที่ผลิตในไทย ประมาณ 1% เท่านั้น เป็นต้น

ทางด้านระบบการรับช่วงการผลิตนั้นมาว่าในการผลิตเครื่องมือกลหนึ่งๆ จะต้องติดต่อซื้อชิ้นส่วนหรือจ้างรายการผลิตจากโรงงานอื่นๆ อีกประมาณ 10 โรงงาน ซึ่งจากการสำรวจพบว่า โรงงานที่มีความสัมพันธ์กันในลักษณะนี้ มักจะเป็นเพื่อนฝูงหรือ แวดวงที่รู้จักกันเป็นส่วนบุคคล ดังนั้น โครงสร้างโดยทั่วไปของโรงงานผลิตเครื่องจักรกลจะเป็นดังนี้ คือ โรงงานผลิตเครื่องจักรกล ส่วนใหญ่ จะเป็นโรงงานผลิตหรือรับแปรรูปส่วนจะมีบางโรงงานเท่านั้น นอกจากจำนวนนี้ที่เป็นโรงงานที่สามารถประกอบเครื่องจักรขึ้นได้ซึ่งถึงแม้โรงงานจะสามารถประกอบเครื่องจักรขึ้นเองเป็นผลิตภัณฑ์ได้ก็ตาม ก็ไม่ละทิ้งงานรับจ้างกลึงต่างๆ

สำหรับโรงกลึงโดยทั่วไป จะมีโครงข่ายงานสืบสัมพันธ์ไปไม่ถึงโรงงานผลิตรถยนต์ เพราะโรงงานผลิตรถยนต์จะมีเครือข่าย จ้างงานการผลิตของตนเอง ไม่เกี่ยวข้องกับโรงกลึง รายย่อยทั่วไป ซึ่งเป็นโรงงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตรถยนต์ จะมีความทันสมัยมากกว่าโรงกลึงโดยทั่วไป และมีขนาดใหญ่โตกว่าอีกมาก

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า โรงกลึงต่างๆ รวมทั้ง โรงงานผลิตเครื่องมือกลที่สำรวจมากจะมีลู่วางไม่แจ่มใสในอนาคต โรงงานลักษณะนี้อาจจะต้องเลิกกิจการไปในอนาคต